ПОЛУГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

Јануари – Јуни 2012 година

Потрошувачка на лекови на рецепт од Листата на лекови за примарна здравствена заштита

ФЗОМ

Скопје, септември 2012 година

1. Вовед

Согласно Законот за здравствено осигурување на Македонија во основни здравствени услуги кои ги обезбедува Фондот за здравствено осигурување на Македонија спаѓаат и лековите од Листата на лекови за примарна и болничка здравствена заштита. Лековите од Листата на лекови за примарна здравствена заштита кои се издаваат на рецепт за осигурениците се обезбедуваат преку ПЗУ аптеките со кои Фондот има склучено договор.

Аптеките кои имаат склучен договор со Фондот до надлежната Подрачна служба на Фондот месечно доставуваат фактури за издадените лекови на рецепт од Листата на лекови на товар на Фондот, во писмена и електронска форма, заедно со пропратна документација согласно Договорот и Техничкото упатство на Фондот за аптеките.

Податоците за бројот на издадени лекови од Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот во примарна здравствена заштита се добиени од информатичкиот систем на Фондот.

Од месец мај 2012 година пуштен е во употреба нов унапреден модул за електронска контрола на податоците добиени од ПЗУ аптеките. Со тоа контролата и во овој дел значително е поедноставена и зајакната, со што се добива и на квалитетот на податоците, односно поточни и попрецизни податоци.

Процесот на анализи и контрола на податоците за потрошувачката на лековите на товар на ФЗОМ во примарна здравствена заштита кој интензивно започна во 2009 година, во следниот период продолжи со цел унапредување на системот на обезбедување лекови за сите осигуреници и почитување и спроведување на законските прописи и ефикасна алокација на финансиските ресурси.

2. Потрошувачка на лекови на рецепт

Во првата половина на 2012 обезбедувањето на осигурениците со лекови од Листата на лекови на товар на Фондот во примарна здравствена заштита се вршеше преку 743 аптеки во првиот и 730 во вториот квартал со кои Фондот има склучено Договор. За овој период вкупно се реализирани **8.729.021 рецепти** со вкупен износ од **995.000.541,17** денари.

Во Табелата 1 е даден бројот на издадени лекови и исплатени износи по подрачни служби на Фондот.

Табела 1. Број на издадени лекови и исплатени износи по подрачни служби на Фондот во првата половина од 2012 година

Ред.бр	ФЗО – Подрачна служба	Број на рецепти	Вкупен износ (денари со 5% ДДВ)	Број на осигуреници	Број на рецепти/ осигуреник
1	Берово	125.972	10.840.153,60	14.911	8,45
2	Битола	561.829	55.912.708,11	91.370	6,15
3	М. Брод	27.176	2.530.596,84	7.160	3,80
4	Валандово	52.402	5.288.655,69	9.590	5,46
5	Виница	90.208	8.673.668,03	15.041	6,00
6	Гевгелија	194.961	19.401.669,17	29.506	6,61
7	Гостивар	268.433	34.428.535,61	75.596	3,55

8	Дебар	81.636	9.198.916,00	18.222	4,48
9	Делчево	143.875	13.611.215,89	19.829	7,26
10	Демир Хисар	44.428	3.917.218,09	7.049	6,30
11	Кавадарци	221.167	27.088.153,97	38.578	5,73
12	Кичево	232.343	23.916.263,11	38.164	6,09
13	Кочани	237.558	24.056.333,77	38.048	6,24
14	Кратово	41.806	4.307.047,74	7.062	5,92
15	Крива Паланка	94.142	10.538.905,39	18.097	5,20
16	Крушево	24.955	2.948.299,23	8.237	3,03
17	Куманово	503.680	61.914.679,46	109.351	4,61
18	Неготино	125.980	11.043.913,15	18.662	6,75
19	Охрид	289.999	35.121.672,84	53.607	5,41
20	Прилеп	457.153	50.317.663,02	81.950	5,58
21	Пробиштип	77.969	7.590.781,85	12.185	6,40
22	Радовиш	120.910	12.628.495,38	25.806	4,69
23	Ресен	99.814	10.631.364,39	14.014	7,12
24	Св. Николе	62.352	7.526.797,92	16.569	3,76
25	Скопје	2.694.512	336.322.599,91	592.203	4,55
26	Струга	229.341	26.934.980,47	47.342	4,84
27	Струмица	458.624	47.923.432,55	79.970	5,73
28	Тетово	532.538	63.936.250,58	146.503	3,63
29	Велес	353.158	36.329.615,99	54.837	6,44
30	Штип	280.100	30.119.953,42	51.441	5,45
	Вкупно	**8.729.021**	**995.000.541,17**	**1.740.900**	

Од Табелата 1 се забележува дека најголема потрошувачка по осигуреник има во ПС Берово со околу 8 рецепти по осигуреник, а најмала во ПС Крушево со 3 рецепти по осигуреник.

Во Табелата 2 е дадена потрошувачката на лекови по АТК групи за периодот јануари-јуни 2012 во споредба со истиот период од 2011 година.

Табела 2. Потрошувачка на лекови по АТК групи за период јануари-јуни 2012 во споредба со истиот период 2011 година.

		2011		**2012**	
Ред. бр.	**АТК група на лекови**	**Број на рецепти**	**Вкупен износ (денари со 5% ДДВ)**	**Број на рецепти**	**Вкупен износ (денари со 5% ДДВ)**
1	**A Лекови со дејство на дигестивниот тракт и метаболизмот**	988.778	85.665.529,61	1.069.593	88.411.958
2	**B Лекови кои делуваат на крвта и крвотворните органи**	80.655	7.711.595,76	88.956	8.068.021
3	**C Лекови кои делуваат на срце и крвни садови**	3.374.446	240.930.528,79	3.664.329	260.228.322

4	D Дерматолошки лекови	83.085	9.198.975,90	93.803	10.496.562
5	G Лекови кои делуваат на генитоуринарен тракт и полови хормони	238.029	77.006.151,70	251.525	63.318.238
6	H Лекови со дејство на жлездите со внатрешно лачење со исклучок на полови хормони и инсулин	109.837	15.597.533,87	113.917	13.580.093
7	J Антиинфективни лекови за системска употреба	1.094.347	200.564.138,33	1.027.835	187.531.278
8	L Антинеопластични и имуномодулаторни лекови	25.868	23.015.923,73	26.085	16.345.132
9	M Лекови со дејство на коскено мускулен систем	466.963	41.910.414,07	478.093	44.836.697
10	N Лекови со дејство на централен нервен систем	1.209.005	140.467.921,82	1.322.523	163.076.791
11	P Лекови за лекување на инфекции предизвикани со паразити	14.805	1.291.182,85	14.345	1.190.468
12	R Лекови за третман на болести на респираторен систем	406.320	110.281.847,27	434.293	114.068.521
13	S Лекови кои делуваат на сензорни органи	133.125	22.425.651,36	143.724	23.848.461
	Вкупно	8.225.263	976.067.395,06	8.729.021	995.000.542

Од податоците во Табелата 2 се забележува дека во првата половина на 2012 година има пораст од околу 6% во потрошувачката на лекови според бројот на реализирани рецепти, во однос на истиот период од 2011 година, додека вкупниот износ издвоен за овие лекови е зголемен за околу 2%.

Причина за ова е втората ревизија на референтните цени на лековите од примарната позитивна листа во 2011 година, кои стапија на сила од 01.10.2011 година. Ефект на зголемената потрошувачка на лековите има и распределбата на финансиските средства (квотите) на аптеките со кои Фондот има склучен догоговор.

Табела 3. Процент на варијација на потрошувачката на лекови за период јануари-јуни 2011/2012 година

АТК група на лекови	Разлики во бројот на реализирани рецепти (%)	Разлики во бројот на вкупните редства за лекови во ПЗЗ (%)
A Лекови со дејство на дигестивниот тракт и метаболизмот	8,17	3,21
B Лекови кои делуваат на крвта и крвотворните органи	10,29	4,62

C **Лекови кои делуваат на срце и крвни садови**	8,59	8,01
D **Дерматолошки лекови**	12,90	14,11
G **Лекови кои делуваат на генитоуринарен тракт и полови хормони**	5,67	**-17,78**
H **екови со дејство на жлездите со внатрешно лачење Со исклучок на полови хормони и инсулин**	3,71	**-12,93**
J **Антиинфективни лекови за системска употреба**	**-6,08**	**-6,50**
L **Антинеопластични и имуномодулаторни лекови**	0,84	**-28,98**
M **Лекови со дејство на коскено мускулен систем**	2,38	6,98
N **Лекови со дејство на централен нервен систем**	9,39	16,10
P **Лекови за лекување на инфекции предизвикани со паразити**	**-3,11**	**-7,80**
R **Лекови за третман на болести на респираторен систем**	6,88	3,43
S **Лекови кои делуваат на сензорни органи**	7,96	6,34

Според Табелата 2 и Табелата 3 се забележува пораст на бројот на реализирани рецепти кај речиси сите АТК групи на лекови, а најголем пораст од околу 13% се забележува кај лековите од групата D-дерматолошки лекови.

Намалување на потрошувачката, според бројот на реализирани рецепти од околу 6% за прв пат се забележува кај лековите од групата J- антиинфективни лекови за системска употреба (антибиотици).

Намалување од околу 3% има и кај лековите од групата P - лекови за лекување на инфекции предизвикани со паразити.

Особено карактеристично е тоа што кај лековите од групата L- антинеопластични и имуномодулаторни лекови, се забележува намалување на вкупниот издвоен износ за околу 28%, а истовремено има зголемување за околу 1% на бројот на реализирани рецепти. Ова се должи на намалувањето на референтните цени на лековите, а особено намалувањето на референтната цена за лекот со генерика Mycophenolic acid таблети 250 мг и 500 мг, каде од 01.03.2011, заради регистрирањето на нов готов лек од оваа генерика, согласно Правилникот за начинот и методологијата за утврдување на референтни цени на лекови (Сл.весник 158/2009 и 138/2010), извршена е нова пресметка на референтни цени за оваа генерика, со што извршено е намалување на цената за околу 56% и овој лек повторно е обезбеден за осигурениците без доплата.

Потрошувачката на лековите изразена во број на рецепти и вкупни износи за периодот јануари – јуни 2011 и споредба со истиот период во 2012 година се прикажани во Графиконот 1 и Графиконот 2.

Графикон 1. Потрошувачка на лекови по АТК групи за период јануари-јуни 2012 во споредба со истиот период 2011 година

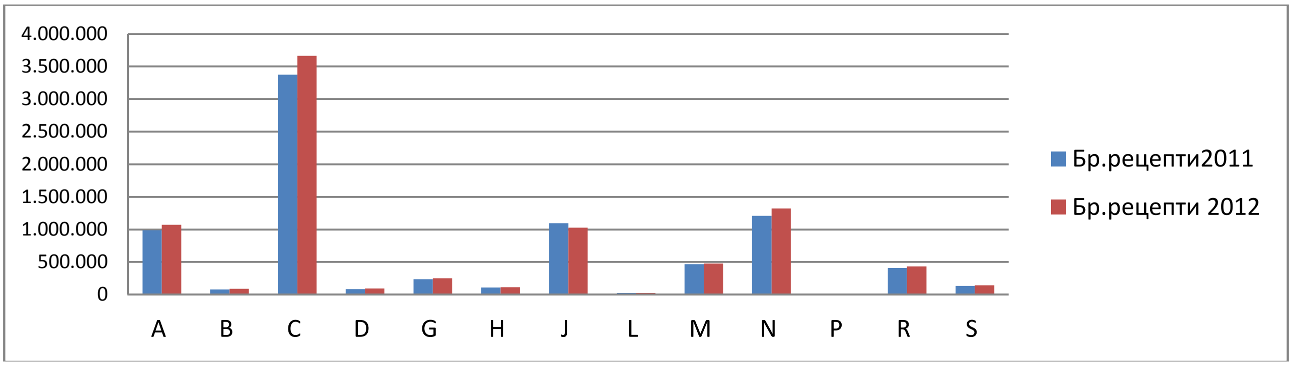

Во последните четири години, од 2008 до 2012 година, најголемиот број на реализирани рецепти се однесуваат на лекови за кардиоваскуларниот систем. Оваа група на лекови бележат и поголемо учество во вкупно издадените лекови, и тоа зголемување од околу 38% во 2008 година на 41% во 2010 година и 2011, додека за првата половина на 2012 година овој процент се зголемува на 42 %.

Втори по бројот на реализирани рецепти се лековите со дејство на централниот нервен систем кои исто така, имаат значаен пораст во структурата на вкупно издадените лекови на рецепт од 13% во 2008 година на 15% во 2010 година и 2011 година, а истиот процент се задржува и во првата половина на 2012.

На трето место според потрошувачката на лекови за период од јануари до јуни 2012 година, се лековите од групата А- лекови со дејство на дигестивниот тракт и метаболизмот. За разлика од 2011 година, како и во однос на претходните години, кога лековите од групата Ј- антиинфективни лекови за системска употреба беа на трето место според бројот на издадени лекови на рецепт, во првата половина на 2012 година учеството на овие лекови во вкупниот бројот на рецепти е намален за околу 1,5% во однос на истиот период 2011 година, со што овие лекови се на четврто место според бројот на издадени лекови.

Графикон 2. Вкупен износ издвоен за лекови на рецепт по АТК групи за период јануари-јуни 2012 во споредба со истиот период 2011 година

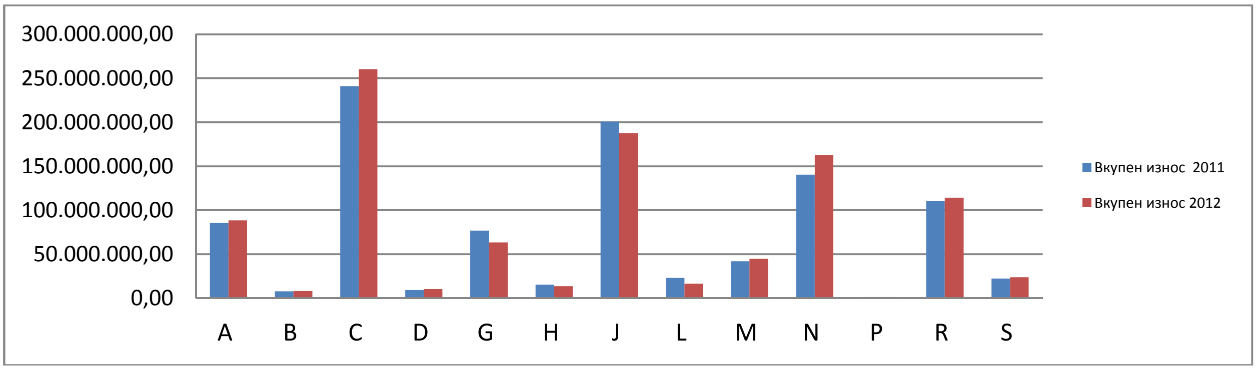

Процентот на учество на финансиските средства издвоени за лековите од АТК групата С, лековите за кардиоваскуларниот систем, изнесува 26% од вкупниот износ издвоен за лекови на рецепт, што претставува пораст од 2% во однос на истиот период 2011 година.

На второ место по средствата издвоени за лекови на рецепт се лековите од групата Ј, односно групата на антиинфективни лекови за системска употреба. Процентот на учество на средствата издвоени за група Ј, во вкупните средства издвоени за лекови изнесува околу 18%, што е за 2% помалку во однос на првата половина од 2011 година.

Најкористен лек во првата половина на 2012 година е лекот со генеричко име „enalapril“ со вкупно 832.023 реализирани рецепти, што е за околу 8% зголемување во однос на истиот период минатата година. Овој лек спаѓа во групата кардиолошки лекови кои делуваат на ренин-ангиотензин системот.

Графикон 3.Топ 10-најкористени лекови во првата половина на 2012 година

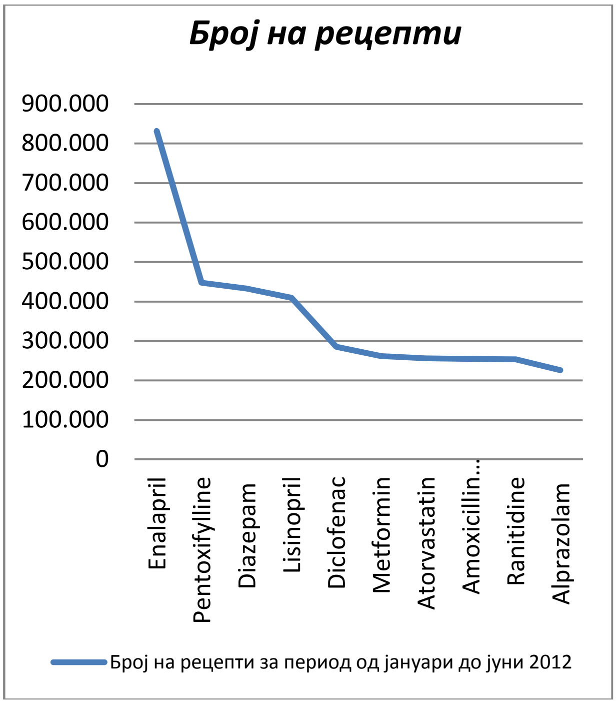

Табела 4. Топ 10- најкористени лекови во првата половина на 2012 година

	АТК 5	Генеричко име на лекот INN	Број на рецепти за период од јануари до јуни 2012 година
1	**C09AA02**	Enalapril	832.023
2	**C04AD03**	Pentoxifylline	447.235
3	**N05BA01**	Diazepam	433.330
4	**C09AA03**	Lisinopril	409.581
5	**M01AB05**	Diclofenac	285.356
6	**A10BA02**	Metformin	261.799
7	**C10AA05**	Atorvastatin	256.277
8	**J01CR02**	Amoxicillin +clavulanic acid	254.588
9	**A02BA02**	Ranitidine	254.075
10	**N05BA12**	Alprazolam	226.482

Во табелата 5 се прикажани лековите од Листата на лекови кои се на товар на ФЗОМ кои се првите дваесет лекови по потрошувачката на ниво на Република Мајкедоија, прикажани по ранг за секоја Подрачна служба на ФЗОМ поединечно.

Доколку се анализира секоја подрачна служба на Фондот поединечно во однос на првите десет најпотрошувани лекови според бројот на реализирани рецепти, се забележува дека во секоја Подрачна служба на ФЗОМ првите 10 најпотрошувани лекови се различни и не се потполно идентични со првите 10 најпотрошувани лекови на ниво на Република Македонија. Ова може да укажува на пропишувањето на лековите од избраните лекари, нивните замени или лекарите од дежурните служби, како и на структурата на населението во определена ФЗО подрачна служба.

Табела 5. Топ 20 – ранг на најпотрошувани лекови по ФЗО Подрачни служби, прва половина на 2012 година

ФЗО Подрачна Служба	Enalapril	Alprazolam	Lisinopril	Diclofenac	Metformin	Diazepam	ntoxifylline	torvastatin	mlodipine	Amoxicillin +clavulanic acid	Glibenclamide	Amoxicillin	Cefalexin	Bisoprolol	Verapamil	Hydrochlorothiazide	Ranitidine	nsoprazole	omazepam	Diltiazem
Берово	1		5	6	9	2	3				8					7	4			
Битола	1		6	7	8	2	3	10							9		5		4	
М. Брод	1	7	3	5	6	4	2				8	10	9							
Валандово	1		3	5	9	2	4		8					6	7	10				
Виница	1		3	5	7	2	6			10	8					4	9			
Гевгелија	1	5	6	4		3	2							10			7			
Гостивар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10										
Дебар	1	6		2	3	5	4	8	7							9		10		
Делчево	1	7	6	3	5	2	4			9							8			10
Демир Хисар	1		7	6	9	2	5						10		8		3		4	
Кавадарци	1		2	5		7	3	10	9	6						8				
Кичево	1	4	8	6	5	3	2				9						7			
Кочани	2	8	1	7	5	3	4	10								6	9			
Кратово	3		1	7	8	2	4						10			5	6		9	
Крива Паланка	1		3	7	5	6	2		10	9				4		8				
Крушево	1		7	5	4		2			9	8			6	10		3			
Куманово	1	6	3	2	8	7	4	9		5							10			
Неготино	1	7	2	6	10	3	4									5	8		9	
Охрид	1		6		5	3	2	4		8				7		9	10			
Прилеп	1	10	8	6		3	2			7						9	5		4	
Пробиштип	1		3	5		2	6			9	10		8				4		7	
Радовиш	1	10	4	3	9	2	5	8		7							6			
Ресен	1		5	7	6	3	2	9			8					10	4			
Св.Николе	1		4	2	8		3	10		9	7			6			5			
Скопје	1		3	10	7	4	2	5	9	6				8						
Струга	1		10	3	6	4	9	5		7				8			2			
Струмица	1	7	3	4	8	2	6			10							5		9	
Тетово	1		7	3	8	4	2	6		5				9			10			
Велес	1	10	4	6		2	3				7						5		9	
Штип	1		3	5		2	7	10		9				8			4		6	

На прво место според потрошувачката во сите подрачни служби на Фондот со исклучок на ПС Кратово и ПС Кочани е лекот „enalapril“. Но, доколку се анализира потрошувачката на овој лек според методата по ДДД (дневно дефинирани дози на лек)/осигуреник/ден се покажуваат големи варијации помеѓу подрачните служби.

Најголема потрошувачка на лекот „enalapril“ по ДДД(дневно дефинирани дози)/осигуреник/ден се забележува во ПС Берово со 0,1873 ДДД/осигуреник/ден, додека најмала во ПС Гостивар со 0,0372 ДДД/осигуреник/ден.

Графикон 4. Топ 10 - најкористени лекови по ФЗО подрачни служби во првата половина на 2012 година (ДДД/осигуреник/ден)

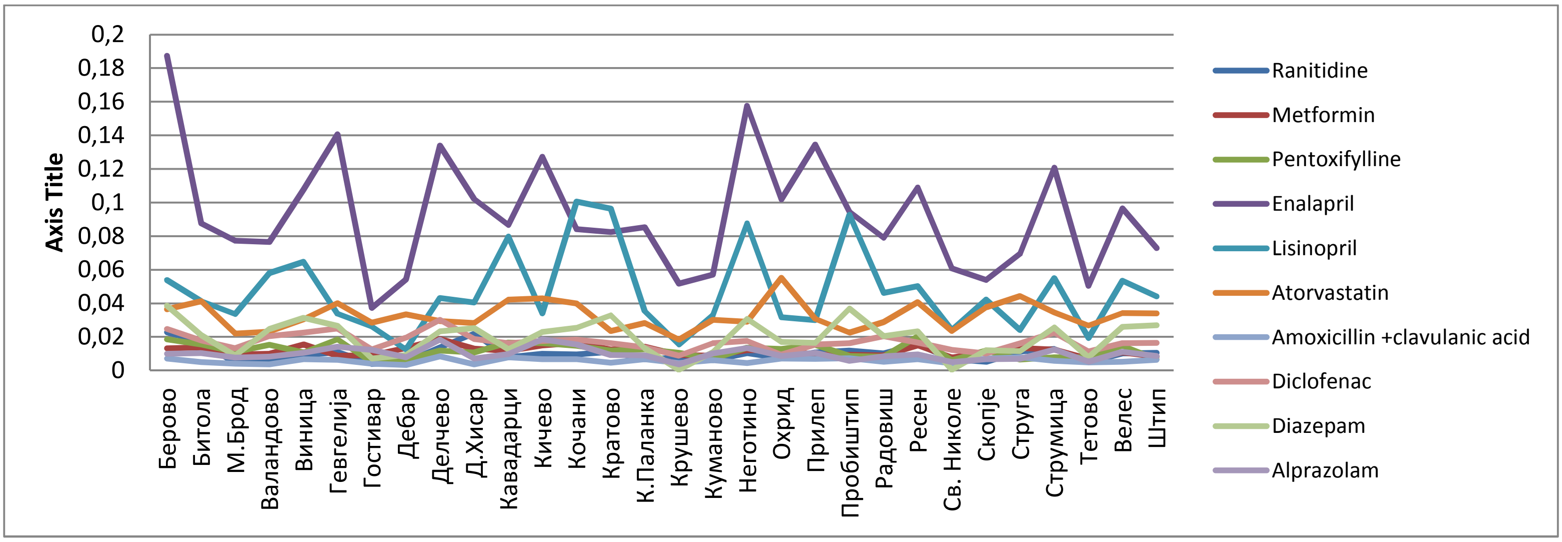

Графикон 5. Лекови за кои е издвоен најголем износ на средства за период јануари-јуни 2012 година

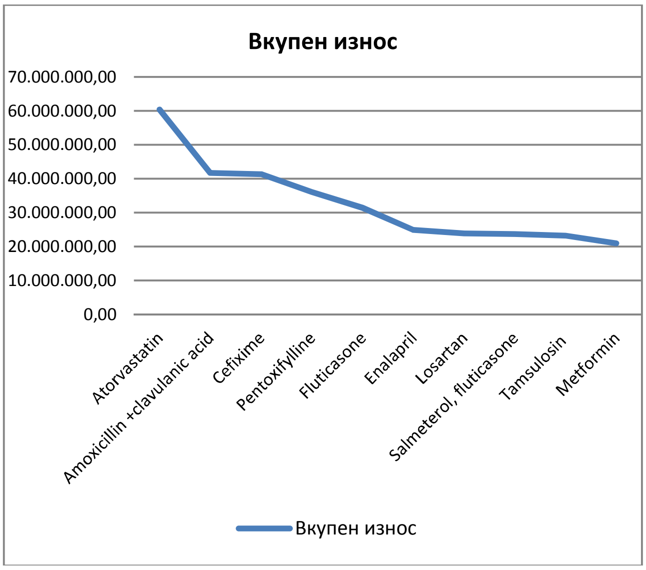

Ред. бр	АТК 5	Генеричко име на лекот -INN	Вкупен износ (денари со 5%ДДВ)
1	C10AA05	Atorvastatin	60.391.250,03
2	J01CR02	Amoxicillin +clavulanic acid	41.705.637,61
3	J01DD08	Cefixime	41.313.981,06
4	C04AD03	Pentoxifylline	36.045.241,37
5	R03BA05	Fluticasone	31.412.181,16
6	C09AA02	Enalapril	24.952.316,65
7	C09CA01	Losartan	23.905.402,30
8	R03AK06	Salmeterol, fluticasone	23.720.234,31
9	G04CA02	Tamsulosin	23.213.336,41
10	A10BA02	Metformin	20.918.086,92

Табела 6. Топ 10- најкористени лекови во првата половина на 2012 година по вкупен износ

Лек за кој што ФЗОМ во првата половина на 2012 година издвоил најголем износ на финаниски средства е лекот со генеричко име „atorvastatin“ за кој се издвоени вкупно околу 60 милиони денари, што претставува 6% од вкупниот износ издвоен за лекови, со пораст од околу 1 % во однос на истиот период од 2011 година. Овој лек спаѓа во групата на лекови кои го намалуваат нивото на серумски липиди (хиполипемици).

3. Потрошувачка на скапи лекови во примарна здравствена заштита

Во 2010 година донесена е Одлука за утврдување на скапи лекови од Листата на лекови кои паѓаат на товар на ФЗОМ, што се издаваат на рецепт во примарна здравствена заштита (ПЗЗ). Со склучување на договорите за 2010/2011 година со ПЗУ аптеките, се овозможи тие лекови да бидат фактурирани надвор од определениот месечен износ на ПЗУ аптеките (квотите), со што во интерес и на осигурениците и на аптеките се овозможи непречено снабдување на осигурениците со овие лекови. Здравствените установи-аптеките за рецептите за лековите опфатени со Одлука за утврдување на скапи лекови за секое осигурено лице треба секој месец да приложуваат копија од медицинската документација(извештај од специјалист/субспецијалист,односно клинички конзилиум, во зависност од режимот на пропишување предвиден во Листата на лекови кои паѓаат на товар на Фондот).

Во 2011 година, донесена е нова Одлука за утврдување на скапи лекови со важност од 11.2011 година со која се проширува групата на скапи лекови со уште 3 нови генерики (lamivudine,clodronic acid и tacrolimus).

Во првата половина на 2012 за овие лекови издвоени се вкупно 24.764.275,00 денари. Вкупниот број на реализирани рецепти за лековите опфатени со Одлуката за утврдување на скапи лекови од Листата на лекови кои паѓаат на товар на ФЗОМ за периодот јануари-јуни 2012 изнесува 8.921 рецепт.

Во однос на периодот јануари - јуни 2011 се забележува незначителен пораст во бројот на реализирани рецепти за лековите опфартени со оваа Одлука, но истовремено и намалување на вкупниот износ за околу 35%. Причина е намалувањето на референтните цени на лековите, а особено како што е и претходно наведено намалувањето на референтната цена на лекот Mycophenolic acid таблети 250mg и 500mg за околу 56%, намалувањето на референтната цена на лекот Cyproterone таблети 50 mg за околу 25% и на лекот Ribavirin таблети 200 mg за околу 55%, кои лекови се опфатени со оваа Одлука за скапи лекови. Во Табелата 7 е даден преглед на издадените лекови кои се опфатени со Одлуката за утврдување на скапи лекови од Листата на лекови кои паѓаат на товар на ФЗОМ.

Потрошувачката за овие лекови е пресметана во вкупниот износ за лекови на рецепт во првата половина од 2012 година, дадени во точка 2 од овој извештај.

Табела 7. Потрошувачка на скапи лекови за периодот јануари - јуни 2012

Ред.бр.	АТК	Генеричко име – INN	Број на рецепти Јануари-јуни 2011	Вкупен износ (денари со 5%ДДВ) 2011	Број на рецепти Јануари-јуни 2012	Вкупен износ (денари со 5%ДДВ) 2012
1	J05AB04	Ribavirin	331	13.728.162	296	5.817.144,17
2	L04AA01	Ciclosporine	1.745	2.855.574	1.829	2.992.175,34
3	M05BA02	Clodronic acid			148	1.130.425,49
4	G03HA01	Cyproterone	3.559	8.228.812	4.046	5.752.199,57
5	H01BA02	Desmopressin	196	453.989	279	632.772,08
6	J05AF05	Lamivudine			434	1.323.845,53
7	L04AA06	Mycophenolic acid	1981	13.590.823	1.862	6.860.293,20

8	**L04AA05**	Tacrolimus			27	255.420,00
		Вкупно:	**7812**	**38.857.360**	**8.921**	**24.764.275**

4. Потрошувачка на лекови за осигуреници со трансплантирани органи

Согласно Програмата за партиципација при користење на здравствена заштита на одделни заболувања на граѓаните и здравствена заштита на родилките и доенчињата во РМ за 2012 година, средствата за партиципација на осигурените лица со трансплантирани органи за набавка на лековите: Mycophenolic acid таблети 180 mg, 250mg, 360mg и 500mg како и Ciclosporin таблети 25mg, 50mg, 100mg и раствор 100mg/ml, треба да се обезбедуваат преку Буџетот на Република Македонија преку Министерството за здравство на РМ.

Во првата половина на 2012 година за горенаведените лекови обезбедени за осигурени лица со трансплантирани органи, пресметаните средства за партиципација се во износ од 860.770,00 денари (Табела 8).

Потрошувачката за овие лекови е пресметана во вкупниот износ за лекови на рецепт во првата половина од 2012 година, дадени во точка 2 од овој извештај.

Табела 8. Потрошувачка на лекови за лица ослободени од партиципација по основ дијагноза трансплантација на органи (МКБ-10, дијагноза Z94) според Програма на Влада на РМ

АТК	Генеричко име на лекот INN	Број на рецепти 2011	Вкупен износ (денари со 5% ДДВ) 2011	Пресметана артиципација 2011	Број на рецепти 2012	Вкупен износ (денари со 5% ДДВ) 2012	Пресметана Партиципација 2012
L04AA01	Ciclosporin	1.334	1.924.265	235.650	1.536	2.301.289,20	307.090,00
L04AA06	Mycophenolic acid	1.741	12.125.632	889.200	1.796	6.647.587,20	553.680,00
	Вкупно	**3.075**	**14.049.897**	**1.124.850**	**3.332**	**8.948.876,40**	**860.770,00**

Изготвиле: Марија Јаневска
Соња Златановска

Контролирал: Кристина Христова